

KJAK

Løgmaður sigur eitt og ger nakað annað

KRISTINA HÁFOSS

Løgtingskvinna
fyri Tjóðveldi

Ríkisfundur er í dag millum stjórnarleiðararnar í Føroyum, Grønlandi og Danmark. Hesuferð er hesin fundur rættiliga serstakur, tí undan hesum fundi, hava allir leiðarar gjørt vart við sínar dreyamar og hugsanir um broytingar í samstarvinum millum londini.

Føroyar, Grønland og Danmark samstarva sum sjálvstøðug lond

Løgmaður hevur í løgmansrøðuni og bæði í danskom og føroyskum miðlum víst á, at eisini hann sær fyri sær, at Føroyar gerast sjálvstøðugt land og at Føroyar, Grønland og Danmark fara at samstarva sum sjálvstøðug lond í nærmastu framtíð. Eisini hevur hann víst á, at hann væntar, at vit innan 10 ár hava heimtikið ábyrgdina av øllum málsøkjum, so hesi verða fyrisitin í Føroyum, og at ríkisveitingin tá eisini verður burtur.

Tá Løgmaður er ovasti leiðari í Sambandsflokkinum er sjálvsagt talan um stórtíðindi, og um hann meinar nakað við hesi orð, er hetta eitt stórt framstig móti einum sjálvstøðugum Føroyum. Møguleikin fyri at fáa eina veruliga tjóðarsemju um

málið kundi verið í eygsjón.

Fyri at vita, hvørt ætlanin er at gera nakað við hetta málið, so talan ikki einaferð enn verður um orð uttan gerð, vórðu skrivligir spurningar settir lögmanni um málið. Svarini er nú komin, men tíverri vísa svarini greitt, at Løgmaður sigur eitt og ger nakað annað.

Fyrirspurningar og svar frá lögmanni

Hóast 8 ítøkiligir spurningar vórðu settir lögmanni, so svaraði hann alt undir einum. Um vit býta svarið út á spurningarnar, vóru svarini fylgjandi:

- 1) *Fer lögmaður at taka stig til, at gera eina ítøkiliga ætlan fyri heimtøku av ábyrgdini av teimum málsøkjum, sum í dag verða fyrisitin í Danmark, so øll málsøki verða fyrisitin í Føroyum t.d. innan 10 ár?*
Onki svar.
- 2) *Hvørji mál fer landsstýrið at heimtaka fyrisitingarlígu og figgjarlígu ábyrgdina av í 2013, 2014 og 2015?*
Útlendingamál verða eftir ætlan yvirtikin í 2014, og landsstýrið er farið undir at kanna

møguleikan fyri at yvirtaka loftferðsluøkið.

- 3) *Tekur lögmaður undir við at seta í verk eina skiftisskipan, tá umræður dansku ríkisveitingina, soleiðis at føroyski búskapurin miðvíst gerst leysur av dansku ríkisveitingini eftir ávísam áramáli t.d. innan 10 ár?*
Onki svar.
- 4) *Fer lögmaður at biðja dansku stjórnina um at hækka ríkisveitingina, ella er henda ætlan slept?*
Møguligar samráðingar við dansku stjórnina um dagføring av ríkisveitingini eru tengdar at figgjarlógini fyri 2013.
...Tað er ei heldur forsvarligt at lækka um ríkisveitingina í hesum tíðum. Tvørturímóti hevði ein dagføring av ríkisveitingini verið meira skynsom fyri føroyska búskapin.
- 5) *Hvørjar - fyri Føroyar týðandi - altjóða felagsskapir eru Føroyar avskornar frá í verandi ríkisrættarligu støðu í mun til, um vit virkaðu í einum ríkjafelagsskapi/ frælsu felagsskapi, har Føroyar, Grønland og Danmark samstarvaðu sum sjálvstøðug lond?*
Ríkisfelagsskapurin eigur sín lut í framburðinum, sum er skaptur í Føroyum gjøgnum árin. Ríkisrættarlíga støða Føroya skal tí eisini frameftir geva okkum møguleikar, heldur enn leggja forðingar fyri, at

Føroyar kunnu virka í altjóða samfelagnum. Stjórnarrættarligar tulkningar hava ofta verið ein forðing fyri føroyskum sjálvsavgerðarrætti. Ein týðandi forðing er føroyskur limaskapur í millumtjóðafelagsskapum, eitt nú í WTO. Tó hevur tað gjøgnum árin víst seg, at tað hevur borið til at finna skynsamar politiskar loysnir, ið hava gagnað Føroyum og sum víðka møguleikar at virka á altjóða pallinum. Eg eri sannførdur um, at tað eisini fer at bera til frameftir.

- 6) *Fer lögmaður at taka stig til at seta úr gildi lógina um uttanríkispolitiskar heimildir, ið sum kunnugt avmarkar møguleikarnar hjá Føroyum á altjóða pallinum?*
Onki svar.
- 7) *Tekur lögmaður undir við, at stórir meiriluti er á Løgtingi fyri at skipa Føroyar sum sjálvstøðugt land?*
Onki svar.
- 8) *Fer lögmaður at taka stig til at fáa semju millum flokkarnar á Løgtingi um heildarætlan fyri at skipa Føroyar sum sjálvstøðugt land? Um so er, nær?*
Samgongan hevur ikki ætlanir um at fara undir samráðingar við dansku stjórnina um at broyta ríkisrættarligu støðuna. Hugsandi er tó, at samráðingar einaferð í framtíðini fara at verða tiknar upp við

tí fyri eyga at broyta viðurskiptini millum Føroyar og Danmark og endurnýggja ríkisfelagsskapin. Eitt nú í samband við eina nýggja stjórnarskipan, sum formliga staðfestir støðu Føroya í ríkisfelagsskapinum. Gongdin síðani 1948 hevur verið, at føroyingar so líðandi hava áttikið sær størri sjálvbjargni og sjálvræði innan ríkisfelagsskapin. Alt bendir eisini á, at henda gongd fer at halda fram. Tað var henda framtíðarmynd, eg bar fram í røðuni á ólavsøku. Ein framtíðarmynd, har vit hava áttikið okkum enn størri sjálvræði innan ríkisfelagsskapin, men har vit samstarva við hinar partarnar um einstøk málsøki. Ein slík endurnýggjan av ríkisfelagsskapinum er tó treytað av politiskum vilja og semju og ikki minst av búskaparligu gongdini í føroyska samfelagnum. Skulu føroyingar yvirtaka fleiri málsøki, er neyðugt við einum tryggum búskaparligum grundarlagi. Tí valdast ein endurnýggjan av ríkisfelagsskapinum, í hvønn mun vit megna at vaksa um føroyska búskapin. Okkara búskapur hevur seinastu árin verið merktur av búskaparkreppuni. Trupult er at meta um búskaparligu gongdina komandi árin, og tí er tað ikki realistisk at gera nakra ítøkiliga langtíðar heildarætlan

fyri endurnýggjan av ríkisfelagsskapinum.

Ómetaliga langt millum orð og gerð

Í svarinum visir lögmaður m.a. á at hann metir tað nú vera rættari at “dagføra (hækka) ríkisveitingina” enn at gerast óheft av hesi. Eisini visir hann á, at skulu samráðingar takast um við Danmark um ríkisrættarligu støðuna, so verður hetta í sambandi við nýggja stjórnarskipan sum “formliga staðfestir støðu Føroya í ríkisfelagsskapinum”.

Verður ríkisveitingin hækkað við 200 mió. kr. vil hetta vera eitt stórt búskaparligt afturstig, meðan ein formlig staðfesting av Føroyum í ríkisfelagsskapinum í eini stjórnarskipan og við eina fólkaatkvøðu um hesa, kann gerast eitt stórt lögfrøðiligt afturstig. Hetta kann ikki vera meiningin. Hvi fremja afturstig, tá vit hava ríkar møguleikar at gerast eitt meira sjálvbjargið og sjálvstøðugt land?

Meirilutin ynskir einar sjálvstøðugar Føroyar

Tingfólk úr øllum flokkum á Løgtingi ynskja einar sjálvstøðugar Føroyar og eitt endurnýggjað samstarv við Danmark. Stórir meiriluti er fyri hesum á Løgtingi. Løgmaður hevur tí ein søguligan møguleika at skapa ein breiða semju á Løgtingi um, at skipa Føroyar sum sjálvstøðugt land og at endurnýggja samstarvið við Danmark.

Eftir er bert at vóna, at lögmaður velur at fylgja dreyminum heldur enn svarunum, ið hann hevur givið uppá settu spurningarnar.